

my`tny`x procedur [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Tereshhenko S.S. Konceptual`ni osnovy` ry`zy`k-menedzhmentu u galuzi my`tnoi spravy` / S. S. Tereshhenko // My`tny`j broker. – 2010. – # 5. – S. 55 –86.

Рецензент: Ковальов А.І. д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Одеського національного економічного університету
5.05.2015

УДК 005:338

Воронкова Алла, Бандилко Александра

ВІДБИТТЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КОНЦЕПЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті визначено особливості екстраполяції принципів сталого розвитку на макрорівень як рівень управління підприємством. Розглянуто шляхи реалізації економічної, соціальної та екологічної складових сталого розвитку в концепції корпоративної стійкості підприємства. Визначено основні елементи корпоративної стійкості та проаналізована їх відповідність принципам сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, корпоративна стійкість, мікрорівень управління, принципи.

Воронкова Алла, Бандылко Александра

ОТРАЖЕНИЕ ПРИНЦИПОВ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В КОНЦЕПЦИИ КОРПОРАТИВНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье определены особенности экстраполяции принципов устойчивого развития на микроуровень как уровень управления предприятием. Рассмотрены пути реализации экономической, социальной и экологической составляющих устойчивого развития в концепции корпоративной устойчивости предприятия. Определены основные элементы корпоративной устойчивости и проанализировано их соответствие принципам устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, корпоративная

устойчивость, микроуровень управления, принципы.

Voronkova Alla, Bandylo Aleksandra

REFLECTION THE PRINCIPLES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CORPORATE SUSTAINABILITY CONCEPT

The features of extrapolating the principles of sustainable development at the micro level are in the article. The ways of realization of economic, social and environmental components of sustainable development in the concept of corporate viability. The basic elements of corporate sustainability are detected and analyzed their compliance with the principles of sustainable development.

Keywords: sustainable development, corporate sustainability, microlevel of management, principles.

Постановка проблеми. Розвиток сучасної економіки промисловості характеризується підвищенням уваги управлінців до соціальних та екологічних аспектів ведення бізнесу. До зміни суспільних очікувань щодо результатів діяльності підприємств призвела популяризація ідеї сталого розвитку (sustainable development), основною характеристикою якого є "забезпечення задоволення потреб сучасного суспільства на рівні, при якому не виникає загроз щодо здатності задоволення своїх потреб майбутніми поколіннями" [0]. Реалізація ідеї сталого розвитку на рівні окремого підприємства до останнього часу находила відбиття у концепції корпоративної соціальної відповідальності, яка передбачає усвідомлення корпоративним сектором необхідності компенсації здійснюваного впливу зовнішнє оточення не тільки в економічному, але й в соціальному аспекті.

Розширення концепції відповідальності на економічну, соціальну та екологічну складові зовнішнього середовища підприємства, зумовило необхідність розвитку відповідного наукового категоріального апарату, результатом чого стало виникнення ідеї та категорії "корпоративної стійкості" (corporate sustainability).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями сутності корпоративної стійкості, її місця в концепціях соціалізації підприємства займалися Р. Штойер, Дж. Елкінгтон, М. Ван Марревік, Т. Діллік і К. Хокергс, Дж. Мун і К. Ласло та В. Віссер [0-0]. Першим

кроком на шляху розробки концепції стало введення Дж. Елкінгтоном у 1994 році поняття потрійного підсумку (triple bottom line), який передбачає розширення рамок звітності підприємства з традиційних фінансових на соціальні та екологічні аспекти. Дж. Елкінгтон довів як сам факт існування, так і доцільність стратегій, які задовольняють потреби не тільки підприємства, але й соціального та природного середовища, фактично розпочавши дискусію про корпоративну стійкість. Пізніше він виокремив три напрями функціонування підприємства "ЗР" (People, Planet, Profit), фактично визначивши підстави корпоративної стійкості підприємства [0]. Підхід до корпоративної стійкості як до мікроекономічної інтерпретації концепції сталого розвитку [0] послугував передумовою обґрунтування розуміння корпоративної стійкості як ступеню відповідності діяльності підприємства принципам сталого розвитку [0]. В статті [0] було визначено етапи розвитку концепції корпоративної стійкості за критерієм глибини імплементації принципів сталого розвитку в діяльність підприємства.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Питання практичної імплементації принципів сталого розвитку у діяльність підприємства залишається дослідженням недостатньо і потребує подальшого розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є визначення шляхів реалізації принципів сталого розвитку в концепції корпоративної стійкості підприємства.

Основний матеріал дослідження. Концепція сталого розвитку набула поширення з 1987 року, в "Доповіді Всесвітньої Комісії з навколишнього середовища і розвитку (WCED)" було задекларовано сутність та сфери сталого розвитку. Основна ідея концепції, що полягає у задоволенні потреб теперішнього покоління без загрози можливості майбутніх поколінь задовольнити свої потреби, знайшла відбиття у трьох складових сталого розвитку: економічній, соціальній та екологічній [10].

Одне з основних положень концепції сталого розвитку полягає у неможливості його реалізації на основі традиційної економіки, тому що в її основі лежить концепція необмеженого зростання без врахування негативного впливу на екологічні та соціальні системи. Основна відмінність економіки, що розвивається в рамках концепції

сталого розвитку - це побудова взаємин між екологічними й економічними системами різного рівня, з урахуванням довгострокових наслідків таких взаємин. В основі традиційної економіки лежить ідея максимізації прибутку та економічного зростання, а проблема компенсації негативного впливу підприємства на соціальну та екологічну сфери має вирішуватися шляхом реалізації відповідної державної політики. Економічний розвиток в концепції сталого розвитку заснований на теорії максимального потоку сукупного доходу Хікса - Ліндаля, який може бути вироблений за умови, принаймні, збереження сукупного капіталу, за допомогою якого і отримується цей дохід. Ця концепція передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних природо-, енерго-, і матеріалозберігаючих технологій, включаючи видобуток і переробку сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку та знищення відходів. Однак при вирішенні питань щодо того, який капітал повинен зберігатися (наприклад, фізичний, природний, або людський капітал) і якою мірою різні види капіталу взаємозамінні, а також при вартісній оцінці цих активів, особливо екологічних ресурсів, виникають проблеми правильної інтерпретації і обліку.

Сталий розвиток має забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери. Основна увага приділяється збереженню здібностей до самовідновлення та динамічної адаптації таких систем до змін, а не збереження їх в деякому «ідеальному» статичному стані. Деградація природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища і втрата біологічного різноманіття скорочують здатність екологічних систем до самовідновлення.

Соціальна складова сталого розвитку орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем. Важливим аспектом цього підходу є справедливий поділ благ та підвищення якості життя в цілому. Концепція сталого розвитку передбачає, що людина повинна брати участь у процесах, які формують сферу її життєдіяльності, шляхом сприяння прийняттю і реалізації рішень щодо розвитку соціальних та культурних систем та контролювання їх виконання [1].

У 1992 р. на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (UNCED) [2], інакше відомій як Саміт Землі, була задекларована система принципів, що лежать в основі концепції сталого розвитку та охоплюють його економічну, соціальну та екологічну складові. Ці принципи, в основному, направлені на збереження стабільності систем макрорівня, а суб'єктами виконання виступають держави та міжнародні організації. Тому слід зазначити, що безумовна екстраполяція принципів сталого розвитку на мікрорівень є недоцільною.

Основою співставлення складових сталого розвитку та корпоративної стійкості є умова підпорядкованості цілей функціонування систем більш низького рівня цілям систем, складовими яких вони є. Отже, комплекси заходів, що реалізуються на рівні підприємства повинні відповідати основним принципам концепції сталого розвитку (рис. 1).

Так, екологічна складова сталого розвитку повною мірою знаходить відбиття у екологічній складовій корпоративної стійкості підприємства, а саме у дотриманні принципів охорони зовнішнього середовища у діяльності підприємства.

Соціальна складова сталого розвитку дотримується в рамках соціальної складової корпоративної сталості підприємства, враховуючи потреби як внутрішнього соціуму підприємства, тобто персоналу, так і території присутності та людства в цілому.

Проте, економічна складова сталого розвитку, основним призначенням якої є збереження природного, людського та фізичного капіталу, знаходить своє відбиття у всіх сферах корпоративної стійкості підприємства. Зокрема, ідея збереження природного капіталу лежить в основі концепції ресурсозбереження та економного споживання, тобто заходів забезпечення екологічної складової корпоративної стійкості підприємства. З іншого боку, принципи збереження людського капіталу є підставою для реалізації соціальної складової корпоративної стійкості в питаннях щодо розвитку персоналу та створення гідних умов праці. Основою економічної складової корпоративної стійкості підприємства є принцип збереження фізичного капіталу, тобто, оновлення виробничих фондів та розвиток технологій на підприємстві.

Всеосяжність економічної складової сталого розвитку при

екстраполяції на рівень підприємства обумовлена розширенням сфери відповідальності підприємства з суто економічної на соціальну та екологічну. Обов'язковість збереження людського та природного капіталу накладає деякі обмеження на суто економічне зростання та максимізацію економічної ефективності в короткостроковій перспективі. Але, підвищення уваги зацікавлених сторін підприємства до екологічного та соціального ефекту від діяльності підприємства з одночасним зростанням сили та спроможності впливу на підприємство призвело до неможливості нехтування негативних наслідків необмеженого економічного зростання в стратегічній перспективі.

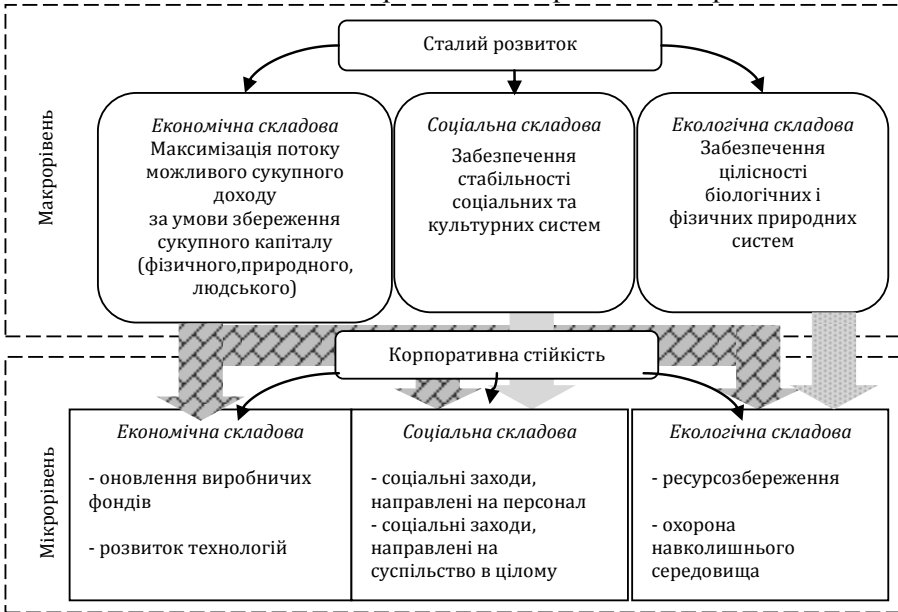

Рис. 1. Відбиття складових сталого розвитку в концепції корпоративної стійкості підприємства

Отже, співставлення складових сталого розвитку зі складовими корпоративної стійкості підприємства (соціальною, екологічною та економічною) дає можливість з'ясувати елементний склад корпоративної стійкості підприємства, а саме: оновлення виробничих

фондів; розвиток технологій; соціальні заходи, направлені на персонал; соціальні заходи, направлені на суспільство в цілому; ресурсозбереження та охорона навколишнього середовища.

Співставлення принципів сталого розвитку та шляхів їх реалізації у концепції корпоративної стійкості наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Реалізація принципів сталого розвитку у елементах корпоративної стійкості підприємства

Елементи корпоративної стійкості	Принцип 1	Принцип 3	Принцип 4	Принцип 8	Принцип 9
Оновлення виробничих фондів					
Розвиток технологій					
Соціальні заходи, направлені на персонал					
Соціальні заходи, направлені на суспільство в цілому					
Ресурсозбереження					
Охорона навколишнього середовища					

Аналіз принципів сталого розвитку, задекларованих в докладі конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку, показав, що з 27 принципів, метою яких є «встановлення нового, справедливого глобального партнерства шляхом створення нових рівнів співробітництва між державами, ключовими секторами суспільства і людьми» [3], є лише п'ять принципів, обов'язки по виконанню яких лежать, в тому числі, і на підприємствах.

Принцип 1. Турбота про людей займає центральне місце в зусиллях щодо забезпечення сталого розвитку. Вони мають право на здорове і плідне життя в гармонії з природою.

Принцип 3. Право на розвиток має бути реалізовано, щоб забезпечити справедливе задоволення потреб нинішнього і майбутніх поколінь в областях розвитку і навколишнього середовища.

Принцип 4. Для досягнення сталого розвитку захист навколишнього середовища повинен складати невід'ємну частину процесу розвитку і не може розглядатися у відриві від нього.

Принцип 8. Для досягнення сталого розвитку і більш високої якості життя для всіх людей держави повинні обмежити і ліквідувати

нежиттєздатні моделі виробництва і споживання і заохочувати відповідну демографічну політику.

Принцип 9. Держави повинні співпрацювати з метою зміцнення діяльності по нарощуванню національного потенціалу для забезпечення сталого розвитку завдяки поглибленню наукового розуміння шляхом обміну науково-технічними знаннями і розширення розробки, адаптації, розповсюдження та передачі технологій, включаючи нові та новаторські технології [4].

Кожен з елементів корпоративної стійкості відповідає в середньому трьом принципам сталого розвитку, що свідчить про високу важливість кожного з елементів. Відповідність ресурсозбереження усім перерахованим принципам сталого розвитку обумовлена тим, що основою концепції сталого розвитку є саме ідея бережливого споживання.

Висновки. В основі концепції корпоративної стійкості підприємства лежать принципи сталого розвитку, задекларовані на міждержавному рівні. Виконання цих принципів на рівні підприємств реалізується через економічну, екологічну та соціальну складові корпоративної стійкості, які реалізуються наступних напрямках: оновлення виробничих фондів; розвиток технологій; соціальні заходи, направлені на персонал; соціальні заходи, направлені на суспільство в цілому; ресурсозбереження та охорона навколишнього середовища. Кожен з вищеназваних елементів відповідає щонайменш трьом принципам сталого розвитку, ці принципи слід покласти в основу системи забезпечення корпоративної стійкості підприємства.

Література

1. Наше общее будущее. Доклад Международной комиссии по вопросам окружающей среды и развития (МКОСР) [Электронный ресурс]./ Генеральная Ассамблея ООН. — Режим доступа: <http://www.un.org/ru/ga/pdf/brundtland.pdf>.

2. Воронкова А.Е. Закономірності формування концепту корпоративної соціальної відповідальності / А.Е. Воронкова, Е.Н. Коренев // Прометей: регіон. зб. наук. праць з економіки / Донецький державний університет управління МОН України ; Інститут економіки промисловості НАН України. — Донецьк : Юго-Восток, 2013. — Вип. 2(41). — 274 с. — С. 230–234.

3. Carroll A. B. Corporate social responsibility: evolution of a definitional construct // *Business and Society* – 1999 - №38 (3) - P 268–295.

4. Dyllick T. Business Strategy and the Environment / T. Dyllick K. Hockerts // *Business Strategy and the Environment*. — 2002. — 11(2). — P. 130–141.

5. Steurer R. Corporations, stakeholders and sustainable development I: a theoretical exploration of business-society relations / R. Steurer // *Journal of Business Ethics*. — 2005. — № 3. — P. 263-281.

6. Elkington, J. Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business / J. Elkington. — New York: Wiley, 1997. — 417 p.

7. Благов, Ю.Е. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции / Ю.Е. Благов. – М.: Высшая школа менеджмента, 2010. – 272 с.

8. Коренєв Е. Н. На шляху до корпоративної стійкості: діалектика категорій соціалізації підприємства / Е. Н. Коренєв, Бандилко О. С. // *Часопис економічних реформ*. — 2012. — № 3(7). — С. 118-123.

9. Коренєв Е.Н. Корпоративна сталість: від функціональної до стратегічної імплементації / Е.Н. Коренєв, О.С. Бандилко // *Управління проектами та розвиток виробництва: зб.наук.пр.* – Луганськ: вид-во СЛУ ім. В.Даля, 2014 —№1(49). — С. 99-107.

10. Report of the United Nations conference on environment and development [Electronic resource] / United Nations Conference on Environment & Development. — Access mode: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> .

1. Nashe obshhee budushhee. Doklad Mezhdunarodnoj komu'ssy'y` po voprosam okruzhayushhej sredy y` razvy'ty'ya (MKOSR) [Электронный ресурс]./ General'naya Assambleya OON. — Rezhy'm dostupa: <http://www.un.org/ru/ga/pdf/brundtland.pdf>.

2. Voronkova A.E. Zakonomirnosti formuvannya konceptu korporatyvnoyi social'noyi vidpovidal'nosti / A.E. Voronkova, E.N. Korenyev // *Prometej: region. zb. nauk. pracz` z ekonomiky` / Donecz'kyj derzhavnyj universytet upravlinnya MON Ukrainy` ; Instytut ekonomiky` promy'slovosti NAN Ukrainy`*. — Donecz'k : Yugo-Vostok, 2013. — Vy'p. 2(41). — 274 s. — S. 230–234.

3. Carroll A. B. Corporate social responsibility: evolution of a definitional construct // Business and Society – 1999 - #38 (3) - P 268–295.
4. Dyllick T. Business Strategy and the Environment / T. Dyllick K. Hockerts // Business Strategy and the Environment. — 2002. — 11(2). — P. 130–141.
5. Steurer R. Corporations, stakeholders and sustainable development I: a theoretical exploration of business-society relations / R. Steurer // Journal of Business Ethics. — 2005. — # 3. — P. 263-281.
6. Elkington, J. Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business / J. Elkington. — New York: Wiley, 1997. — 417 r.
7. Blagov, Yu.E. Korporatyvnaya socy'al'naya otvetstvennost': evolyucyua koncepcyuy / Yu.E. Blagov. — M.: Vysshaya shkola menedzhmenta, 2010. — 272 s.
8. Korenyev E. N. Na shlyaxu do korporatyvnoyi stijkosti: dialektyka kategorij socializaciyi pidpryemstva / E. N. Korenyev, Bandylo O. S. // Chasopy's ekonomichnyx reform. — 2012. — # 3(7). — S. 118-123.
9. Korenyev E.N. Korporatyvna stalist: vid funkcionaľnoyi do strategichnoyi implementaciyi / E.N. Korenyev, O.S. Bandylo // Upravlinnya proektamy ta rozvytok vyrobnychtva: zb.nauk.pr. — Lugans'k: vy'd-vo SNU im. V.Dalya, 2014 —#1(49). — S. 99-107.
10. Report of the United Nations conference on environment and development [Electronic resource] / United Nations Conference on Environment & Development. — Access mode: [https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/ Agenda21.pdf](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf).

Рецензент: Кузнцова І.О., д.е.н., професор, зав. кафедри МО і ЗЕД Одеського національного економічного університету

5.05.2015

УДК 338.24

Герасимов Борис

ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ МЕНЕДЖМЕНТА НА УПРАВЛЕНЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ОРГАНИЗАЦИИ

Управление и менеджмент тесно переплетены в деятельности любой организации. Однако роль менеджмента недостаточно изучена